

preconditions for the sustainable development of enterprises under the complex conditions of the modern economy.

References

1. Eyinade W., Ezeilo O., Ogundeji I. Financial risk management strategies and their influence on organizational stability. *Finance & Accounting Research Journal*. 2025. Vol. 7(6). P. 229–251. DOI: <https://doi.org/10.51594/farj.v7i6.1961>.
2. Linder S., Rixen Th. Explaining institutional change in global financial regulation. *Review of International Political Economy*. 2025. Vol.32. Iss.5. pp. 1492-1518. DOI: <https://doi.org/10.1080/09692290.2025.2489080>.
3. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Dorofiev D. Innovation risk management in financial institutions. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. Vol. 18(1). P. 190–202. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18\(1\).2021.16](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(1).2021.16).
4. Palermo T., Power M., Ashby S. Navigating institutional complexity: The production of risk culture in the financial sector. *Journal of Management Studies*. 2017. Vol. 54(2). P. 154–181. DOI: <https://doi.org/10.1111/joms.12241>.
5. Poltorak A., Stamat V., Sukhorukova A., Dovgal I., Onyshchenko D. Strategies for regional disproportion management to restore economic security in the Ukrainian agricultural sector. *Ekonomika APK*. 2024. Vol. 31(6). pp. 48-58. DOI: <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/6.2024.48>.
6. Zhang S., Miao W., Zhang Yu. Institutional Investor Diversity, Herding Behavior, and Systemic Financial Risk: Evidence from China. *Risks*. 2025. Vol. 13(12). DOI: <https://doi.org/10.3390/risks13120243>.

Анотація: Досліджено інституційні аспекти управління змінами у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, обґрунтовано вплив інституційних трансформацій, глобалізації та цифровізації на необхідність адаптації управлінських підходів, обґрунтовано роль організаційних змін у підвищенні ефективності функціонування та фінансової безпеки підприємств, встановлено, що врахування інституційних чинників сприяє забезпеченню стійкого розвитку підприємств у сучасних умовах.

Ключові слова: управління змінами, фінансово-економічна безпека підприємств, інституційне середовище, ризик-менеджмент, інституційні трансформації, організаційні зміни, фінансова стійкість.

УДК 657.1:004:34

DOI 10.31521/978-617-7149-94-0-87

ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Потриваєва Н.В., д-р екон. наук, професорка
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0002-9781-6529>

Анотація: Досліджено інституційну трансформацію бухгалтерського обліку в умовах діджиталізації та вдосконалення нормативного регулювання. Визначено вплив цифрових технологій на методологію та організацію облікових процесів. Проаналізовано гармонізацію національної системи обліку з

міжнародними стандартами. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності та прозорості облікової системи.

Ключові слова: цифровізація, цифрові технології, міжнародні стандарти, управління, облікова система.

Сучасний розвиток бухгалтерського обліку характеризується інституційними зрушеннями, зумовленими глобалізацією, цифровізацією та гармонізацією з міжнародними стандартами. Формується нова парадигма обліково-аналітичних механізмів, орієнтована на інтеграцію облікових процесів, інформаційного забезпечення та регуляторних інструментів у єдину систему. Інституційна трансформація проявляється у зміні методології, організації та логіки формування й інтерпретації облікової інформації. Розвиток облікової системи відбувається під впливом держави, професійних організацій і ринку. Держава формує нормативне регулювання та вимоги до прозорості звітності, професійні організації забезпечують методологічний розвиток і адаптацію міжнародних практик, а ринок визначає попит на якісну інформацію та стимулює інновації. Їх взаємодія забезпечує баланс між регулюванням і гнучкістю облікової системи.

Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з економічними та цифровими трансформаціями набуває дедалі більш системного характеру. Цифровізація змінює способи збору, обробки та передачі інформації, підвищує швидкість облікових процесів і розширює аналітичні можливості. Водночас економічні трансформації, пов'язані з глобалізацією ринків і зростанням ролі нематеріальних активів, потребують адаптації облікових підходів до нових умов господарювання. У результаті формується інтегрована обліково-аналітична система, здатна забезпечити інформаційну підтримку управління в умовах невизначеності та високої динаміки змін [1, с. 68].

Цифровізація суттєво трансформує фінансово-облікові процеси, формуючи нові вимоги до швидкості, точності та прозорості інформації. У контексті інституційної трансформації бухгалтерського обліку цифровізація визначає якісні зміни обліково-аналітичних систем, зокрема через розвиток фінтех-екосистем та посилення інноваційної активності суб'єктів господарювання [2, с. 2]. Паралельно посилюється взаємозв'язок між цифровою економікою та процесами євроінтеграції, які формують орієнтири гармонізації облікових підходів і нормативного регулювання відповідно до міжнародних стандартів [3, с. 39]. У контексті інтеграції України до світового економічного простору особливого значення набуває уніфікація економічної термінології та концептуальних підходів як на міжнародному, так і на національному рівнях. Протягом останніх років спостерігається послідовна інтеграція вітчизняної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, що зумовлює необхідність гармонізації методологічних засад обліку та приведення економічної термінології у відповідність із загальноприйнятою світовою практикою [4, с. 230]. Водночас впровадження цифрових технологій у бухгалтерський облік стримується низкою факторів, зокрема: обмеженим фінансуванням, недостатнім рівнем підготовки персоналу, інфраструктурним

обмеженням та ризиками кібербезпеки, складністю інтеграції нових рішень у наявні облікові системи тощо [5, с. 49].

Окремий аспект становить вплив цифровізації на трансформацію бухгалтерського обліку в умовах підвищених ризиків та нестабільності. Воєнні та безпекові виклики посилюють потребу в адаптації облікових систем до цифрових технологій та одночасному вдосконаленні регуляторного середовища, яке забезпечує їх належне функціонування [6, с. 3]. На міжнародному рівні цифрова трансформація розглядається як системний процес інтеграції цифрових технологій у всі сфери економіки, включно з обліково-аналітичною діяльністю, з подальшими змінами управлінських і регуляторних механізмів [7].

Отже, формування нової інституційної моделі бухгалтерського обліку, де цифровізація поєднується з адаптацією нормативного регулювання. До ключових напрямів належать модернізація законодавчої бази, розвиток цифрових платформ, трансформація форм зайнятості та посилення ролі цифрової освіти як складової професійної підготовки бухгалтерів [8, с. 3].

Впровадження сучасних інформаційних систем, зокрема ERP-рішень, хмарних технологій та електронного документообігу, сприяє інтеграції облікових функцій із іншими підсистемами управління підприємством. Така інтеграція забезпечує безперервність обробки інформації та підвищує рівень її узгодженості. Паралельно розширюється використання інструментів штучного інтелекту та аналітики даних, які дозволяють не лише обробляти значні масиви інформації, а й формувати прогностичні оцінки для підтримки управлінських рішень.

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку в Україні базується на поєднанні національних і міжнародних стандартів, що забезпечує інтеграцію у глобальний економічний простір. Методологічну основу становлять Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які визначають порядок ведення обліку, визнання та оцінки господарських операцій. Важливим напрямом розвитку є гармонізація з Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS), що підвищує прозорість і порівнянність фінансової інформації та сприяє доступу до міжнародних ринків капіталу. Системоутворюючу роль відіграє Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який формує правові засади облікового процесу та забезпечує вимоги до розкриття фінансової інформації [9].

Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку характеризується недостатньою адаптованістю нормативної бази до умов цифрового середовища, зокрема обмеженою регламентацією електронного документообігу, використання хмарних технологій та цифрових платформ, а також відставанням нормативних положень від темпів технологічних змін. Це зумовлює необхідність удосконалення законодавчого регулювання шляхом оновлення нормативної бази, стандартизації цифрових процесів та посилення кібербезпеки, реалізація яких забезпечує поглиблення інституційної трансформації бухгалтерського обліку, зміну ролі його учасників та підвищення ефективності функціонування облікової системи в умовах діджиталізації.

Список використаних джерел

1. Красівський В., Скорик О. Інституційна трансформація механізмів обліково-аналітичного супроводу зовнішньоекономічних операцій. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 92. № 1. С. 67-76. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.01.067
2. Демчишак Н., Клек А., Цветкова З. Інституційно-організаційні основи формування фінтех-екосистеми України: вплив інвестиційних ризиків на інноваційну активність і цифровізацію підприємств. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.31>
3. Акулюшина М. О., Ісламова А. Є., Біюк В. А. Перспективи розвитку цифрової економіки в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. С. 36–46. URL: <https://surl.li/ftmohe>
4. Потриваєва Н. В., Погорелова В. В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства. *Інноваційна економіка*. 2014. Вип. 3 (52). С. 228-232. URL: <https://surl.li/dbzpiw>
5. Potryvaieva, N., Dubinina, M., Cheban, Yu., Syrtseva, S., & Luhova, O. (2024). Digitalisation of accounting of agricultural enterprises: National and international experience. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 2024(4), 41-53. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/4.2024.41>
6. Ременяк А.В., Клек А.Р., Шевчук Р.С. Концепція розвитку фінтех-екосистеми України: цифровізація суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану та безпекових викликів. *Ефективна економіка*. 2024. No 10. URL: <https://surl.li/gfoafc>
7. OECD. Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine, OECD Publishing, Paris. 2024. URL: <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>
8. Шевчук М. Аналіз трендів діджиталізації у контексті необхідності удосконалення фінансового регулювання процесів цифровізації в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 82. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-181>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV ; станом на 1 квітня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

Abstract: The institutional transformation of accounting under conditions of digitalisation and improved regulatory framework is investigated. The impact of digital technologies on the methodology and organisation of accounting processes is identified. The harmonisation of the national accounting system with international standards is analysed. Directions for improving the efficiency and transparency of the accounting system are substantiated.

Keywords: digitalization, digital technologies, international standards, management, accounting system.